

แนวทางในการจัดการเพื่อรองรับสังคมผู้สูงอายุ : กรณีศึกษากลุ่มเพื่อนช่วยเพื่อน
เทศบาลตำบลบึงเนียม อำเภอเมือง จังหวัดขอนแก่น
Elderly Subsistence Allowance Welfare Management : A Case Study of
Self-help Group Beung-Nearm Municipality, Mueang District,
KhonKaen Province

เชาวฤทธิ์ ศรีเพ็ชร¹, สนุทธชัย ชอบยศ²
Chaowalit Sriphet¹, Sunthonchai Chopyot²
ทำวิจัยเมื่อ พ.ศ. 2562
Email : Chaowaritsriphet@gmail.com

บทคัดย่อ

บทความวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อ 1)ศึกษาแนวคิดและพัฒนาการในการจัดตั้งกลุ่มเพื่อนช่วยเพื่อน 2)ศึกษาแนวทางในการจัดการกลุ่มเพื่อนช่วยเพื่อน 3)ศึกษาปัญหาและอุปสรรคในการดำเนินการกลุ่มเพื่อนช่วยเพื่อนของเทศบาลตำบลบึงเนียม อำเภอเมือง จังหวัดขอนแก่น การศึกษานี้เป็นการศึกษาค้นคว้าเชิงคุณภาพ โดยทำการเก็บข้อมูลจากการสัมภาษณ์แบบกึ่งโครงสร้าง จากสมาชิกกลุ่มเพื่อนช่วยเพื่อน จำนวน 6 คน คณะกรรมการกลุ่มเพื่อนช่วยเพื่อน จำนวน 4 คน และเจ้าหน้าที่ของเทศบาลตำบลบึงเนียม จำนวน 2 คน

ผลการศึกษาพบว่า แนวคิดและพัฒนาการกลุ่มเพื่อนช่วยเพื่อนของเทศบาลตำบลบึงเนียม มีจุดเริ่มต้นมาจากบริการพื้นฐานที่มีอยู่คู่ชุมชน จากประเพณีวัฒนธรรม โดยผู้สูงอายุจะมีการรวมกลุ่มกันในเรื่องฉาบฉวยสังเคราะห์ ด้วยการมองเห็นว่าจะมีเงินใช้ทำศพเพิ่มมากขึ้น ช่วยแบ่งเบาภาระลูกหลานในการจัดงานศพ และต้องการพัฒนารูปแบบวิธีการดำเนินงาน เพื่อให้กลุ่มได้รับการจดทะเบียนให้ถูกต้องต่อไป

---

¹ นิสิตระดับปริญญาโท สาขาการเมืองการปกครอง วิทยาลัยการเมืองการปกครอง มหาวิทยาลัยมหาสารคาม

¹ Graduate Students Majoring in Political Science, College of Politics and Governance, Mahasarakham University, Thailand.

² วิทยาลัยการเมืองการปกครอง มหาวิทยาลัยมหาสารคาม

² College of Politics and Governance, Mahasarakham University, Thailand.

* ได้รับความเห็นชอบ: 19 กันยายน 2562; แก้ไขบทความ: 26 กันยายน 2562; ตอรับการตีพิมพ์: 26 กันยายน 2562

Received: September 19, 2019; Revised: September 26, 2019; Accepted: September 26, 2019

แนวทางในการจัดการกลุ่มเพื่อนช่วยเพื่อนของเทศบาลตำบลบึงเนียม 1)เริ่มดำเนินการเมื่อ พ.ศ. 2559 โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อจัดสวัสดิการให้แก่สมาชิกที่เสียชีวิต 2)ส่งเสริมให้สมาชิกออมเงินเพื่อนำมาใช้ในการจัดสวัสดิการให้แก่สมาชิก 3)การดำเนินงานของกลุ่มเป็นไปด้วยความถูกต้อง และป้องกันปัญหาการฉ้อโกง 4)การร่วมมือกันแก้ไขปัญหา เพื่อนำไปสู่เป้าหมายของการดำเนินงาน 5)ปัจจุบันมีสมาชิกรวม 447 คน ครอบคลุมทั้งตำบล 12 หมู่บ้าน

ปัญหาและอุปสรรคในการดำเนินงานกลุ่มเพื่อนช่วยเพื่อน มีดังนี้ (1)สมาชิกบางครัวเรือนเป็นสมาชิกกลุ่มฅาปนกิจหลายกลุ่ม เมื่อมีการเสียชีวิตเกิดขึ้นจึงต้องเสียค่าใช้จ่ายเพิ่มขึ้น (2)มีการจ่ายค่าตอบแทนให้คณะกรรมการ ซึ่งไม่สอดคล้องกับหลักการดำเนินงานฅาปนกิจสงเคราะห์ (3)กลุ่มยังไม่ได้ดำเนินการจดทะเบียนให้ถูกต้องตามพระราชบัญญัติการฅาปนกิจสงเคราะห์ พ.ศ. 2545 (4)ไม่มีการประชุม และไม่มีกรชี้แจงข้อมูลรายรับ รายจ่ายให้สมาชิกได้รับทราบ (5)คณะกรรมการมีภาระหน้าที่หลายอย่าง ทำให้การเก็บเงินจากสมาชิกมีความล่าช้า (6)สมาชิกส่งเงินล่าช้า (7)จำนวนสมาชิกของกลุ่มลดลง เนื่องจากคนที่ จะเข้าร่วมเป็นสมาชิกกลุ่มอายุยังไม่ถึงเกณฑ์

คำสำคัญ : 1. สังคมผู้สูงอายุ 2. กลุ่มเพื่อนช่วยเพื่อน 3. การจัดการ

ABSTRACT

The Objectives of the research article were to 1) the concepts and developments in establishing self-help group 2) guidelines for managing self-help group 3) Problem and obstacle of self-help group, Beaug-nearm Municipality, , Mueang District, KhonKaen Province. This is a qualitative research which conducted by semi-structured interviews from 6 members of group, 4 committees of group and 2 public servants of Beaug-nearm Municipality

According to the study, concepts and developments in establishing self-help group begin with basic services in community from traditions and culture. The elderly are grouped together in funeral for help ease the burden of descendant in funeral costs and desire improvement in order to the group properly registered.

Guidelines for managing self-help group of Beaug-nearm Municipality, KhonKaen Province. 1) This group was established in 2016 which has purpose for provide allowance welfare to members who have died. 2) Encouragement members to save money for provide allowance welfare to members. 3) This group operate correctly and prevent fraud. 4) Collaboration problem solving to operational goals. 5) Now there are 447 registered members and covers all sub-district, 12 villages.

Problems and obstacles of self-help group 1) Some members of household are members of many cremation groups when a death occurs, it will incur additional costs. 2) There is payment for committees which disaccord with principle of funeral assistance.

3) This group has not yet been registered with funeral assistance act, b.e. 2002. 4) There is no meeting and no report income and expense information to members. 5) The committees have many duty cause of delay to collect allowance from members 6) The members send allowance too late. 7) The members of group decrease because there is an age limit to join group.

Keywords : 1. Elderly 2. Self-help group 3. Management

1. ความสำคัญและที่มาของปัญหาที่ทำการวิจัย

ในปัจจุบันพบว่าประชากรผู้สูงอายุมีแนวโน้มเพิ่มขึ้นอย่างต่อเนื่อง จากสถิติพบว่า มีจำนวนผู้สูงอายุทั่วโลก 737,280,000 คน (United Nations, 2009) สัดส่วนของผู้สูงอายุเพิ่มขึ้น ร้อยละ 10,10.4, 11.1, 12.3, 13.6 และ 15.0 ในปี พ.ศ. 2548, 2553, 2558, 2563 และ 2568 ตามลำดับ(องค์การอนามัยโลก, 2557 : ออนไลน์) สำหรับในประเทศไทยมีแนวโน้มเพิ่มขึ้นอย่างต่อเนื่องเช่นเดียวกัน คาดว่าในปี 2568 จำนวนผู้สูงอายุ จะเพิ่มเป็นร้อยละ 20 ถ้าแบ่งประชากรสูงอายุออกเป็น 3 กลุ่ม ประชากรสูงอายุวัยต้น คือ ผู้มีอายุ 60 ถึง 69 ปี ประชากรสูงอายุวัยกลาง คือ ผู้มีอายุ 70 ถึง 79 ปี และประชากรสูงอายุวัยปลาย คือ ผู้มีอายุ 80 ปีขึ้นไป ด้วยความจริงที่ว่าคนยิ่งมีอายุมากขึ้นก็ยิ่งมีโอกาสเสี่ยงต่อการเจ็บป่วย และความพิการ หรือช่วยเหลือตัวเองไม่ได้เพิ่มมากขึ้น ขณะนี้ประชากรหรือคนที่เกิดระหว่างปี พ.ศ. 2506 - 2526 (พ.ศ. 2556 มีอายุระหว่าง 30 - 50 ปี) กำลังเคลื่อนตัวเข้าสู่วัยผู้สูงอายุ จะกลายเป็นประชากรกลุ่มใหญ่ที่เพิ่มความต้องการบริการด้านต่างๆ ทั้งการดูแลด้านสุขภาพอนามัย และการจัดสวัสดิการของรัฐอย่างมหาศาล (สำนักส่งเสริมและพิทักษ์ผู้สูงอายุ, 2556 : ออนไลน์) การเข้าสู่สังคมของผู้สูงอายุดังกล่าว จึงส่งผลกระทบต่อเศรษฐกิจและสังคมของประเทศไทย กล่าวคือ ด้านเศรษฐกิจ หลักประกันด้านรายได้ได้ยามชราภาพ (หยุดทำงาน) ผู้สูงอายุที่มีอายุ 60 ปีขึ้นไป จะได้รับเบี้ยยังชีพจากรัฐบาล ซึ่งยังไม่เพียงพอต่อการดำรงชีวิตให้มีคุณภาพชีวิตที่ดีได้ ดังนั้นควรมีช่องทางการออมที่ผู้สูงอายุเข้าถึงง่าย เพื่อใช้จ่ายในยามชราภาพ เป็นมาตรการที่ช่วยหนุนเสริมหลักประกันรายได้ เช่น กองทุนสวัสดิการชุมชน ที่มุ่งเน้นการฟื้นฟูระบบการดูแลและการเกื้อหนุนซึ่งกันและกันระหว่างคนภายในชุมชนเดียวกัน ซึ่งจะสามารถรองรับผู้ที่ไม่สามารถออมในระบบการออมแห่งชาติได้ ดังนั้น รัฐบาลทั้งส่วนกลางและส่วนท้องถิ่นควรจะสนับสนุนส่งเสริมกองทุนสวัสดิการชุมชนเหล่านี้ ทั้งในด้านวิชาการและการบริหารจัดการ เพื่อให้กองทุนสวัสดิการชุมชนในพื้นที่ให้ครอบคลุม และสามารถตอบสนองความต้องการของชุมชนได้อย่างแท้จริงและมีประสิทธิผล

สวัสดิการสังคมไทยในอดีต เป็นสวัสดิการที่ตั้งอยู่บนพื้นฐานของความเอื้ออาทร ความมีน้ำใจการช่วยเหลือเกื้อกูลกันในกลุ่มของครอบครัว ญาติพี่น้อง และชุมชน ซึ่งลักษณะดังกล่าวแสดงให้เห็นถึงความร่มเย็นเป็นสุขที่เกิดขึ้นในสังคมไทยมาจนถึงทุกวันนี้ รูปแบบของการจัดสวัสดิการสังคมในชุมชนที่แสดงให้เห็นถึงการช่วยเหลือซึ่งกันและกันของคนในชุมชนอย่างเป็นรูปธรรม คือ การดำเนินงานฌาปนกิจสงเคราะห์ในชุมชน เป็นการจัดสวัสดิการสังคมรูปแบบหนึ่ง อันมีพื้นฐานมาจากความมีเมตตา เอื้ออาทร มุ่งสงเคราะห์ช่วยเหลือซึ่งกันและกัน (สำนักงานกิจการสตรีและสถาบันครอบครัว, 2548 : 1) ซึ่งกระทำกันสืบทอดกันมา

ทุกภาคของประเทศ และเป็นเวลายาวนาน ดังนั้น การช่วยเหลือกันเมื่อมีผู้ใดถึงแก่ความตาย จึงถือเป็นประเพณีที่สืบทอดกันมา และเป็นวัฒนธรรมประจำถิ่นที่ยังมีให้เห็นในทุกภาคของประเทศไทย

การฃาปนกิจสงเคราะห์ที่ดำเนินการโดยประชาชนในรูปแบบสมาคมฃาปนกิจสงเคราะห์เป็นสวัสดิการทางสังคมที่จำเป็นเรื่องหนึ่งของประชาชน ซึ่งรัฐตระหนักถึงความสำคัญจึงได้ออก พระราชบัญญัติการฃาปนกิจสงเคราะห์ พ.ศ. 2545 ขึ้น เพื่อกำกับดูแลการดำเนินการฃาปนกิจสงเคราะห์และรักษาผลประโยชน์ของประชาชนที่เป็นสมาชิกของสมาคมฃาปนกิจสงเคราะห์ ตามพระราชบัญญัติการฃาปนกิจสงเคราะห์ พ.ศ. 2545 สมาคมฃาปนกิจสงเคราะห์ที่จัดตั้งขึ้นตาม พ.ร.บ. ฉบับนี้มี 2 ประเภท คือ (1)สมาคมของประชาชนทั่วไป ต้องจดทะเบียนเป็น “สมาคมฃาปนกิจสงเคราะห์” ซึ่งมีฐานะเป็นนิติบุคคล โดยการรวมตัวในรูปสมาคมนี้ บุคคลทั่วไปจะต้องรวมตัวกันจำนวนไม่น้อยกว่าเจ็ดคน เพื่อบจดทะเบียนจัดตั้งสมาคมฃาปนกิจสงเคราะห์ และหากมีการจัดตั้งสมาคมแล้ว สมาคมมีบทบาทหลักเป็นคนกลางในการเรียกเก็บเงินสงเคราะห์จากสมาชิกทุกคน เมื่อสมาชิกเสียชีวิตและนำไปมอบให้ครอบครัวของผู้เสียชีวิต และ (2)สมาคมของส่วนราชการ หน่วยงานของรัฐ รัฐวิสาหกิจ และองค์กรวิชาชีพซึ่งเป็นนิติบุคคลภายใต้การกำกับของรัฐ ต้องขึ้นทะเบียนเป็น “การฃาปนกิจสงเคราะห์ของส่วนราชการหน่วยงานของรัฐ รัฐวิสาหกิจ และองค์กรวิชาชีพ” โดยให้ถือว่าการฃาปนกิจสงเคราะห์ดังกล่าว เป็นงานสวัสดิการของส่วนราชการและหน่วยงานนั้นๆ ทั้งนี้ นอกจากพระราชบัญญัติการฃาปนกิจสงเคราะห์ พ.ศ. 2545 แล้วยังมีการดำเนินการโดยชุมชนในการจัดระบบฃาปนกิจสงเคราะห์ โดยไม่ได้เป็นนิติบุคคลหรือจดทะเบียนสมาคมตามพระราชบัญญัติการฃาปนกิจสงเคราะห์ พ.ศ. 2545 หากแต่เป็นการรวมกลุ่มเพื่อช่วยเหลือกันของกลุ่ม ผู้สูงอายุ อันเป็นหลักประกันสำคัญร่วมกันของคนในชุมชนในเขตเทศบาลตำบลบึงเนียม

จากที่กล่าวมาถือว่าเทศบาลตำบลบึงเนียม มีระบบเพื่อรองรับสังคมผู้สูงอายุในมิติฃาปนกิจสงเคราะห์ จึงสนใจศึกษาแนวคิดและพัฒนาการในการจัดตั้งกลุ่มฃาปนกิจสงเคราะห์ รวมถึงแนวทางในการจัดการกลุ่มฃาปนกิจสงเคราะห์และศึกษาปัญหาและอุปสรรคในการจัดการกลุ่มฃาปนกิจเพื่อนช่วยเพื่อน เพื่อเรียนรู้การถอดบทเรียน การบริหารจัดการดังกล่าว โดยจะเป็นประโยชน์สำหรับองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นหรือหน่วยงานอื่นที่สนใจในการจัดการฃาปนกิจสงเคราะห์ผู้สูงอายุต่อไป

2. วัตถุประสงค์ของการวิจัย

2.1 เพื่อศึกษาแนวคิดและพัฒนาการในการจัดตั้งกลุ่มเพื่อนช่วยเพื่อน ของเทศบาลตำบลบึงเนียม อำเภอเมือง จังหวัดขอนแก่น

2.2 เพื่อศึกษาแนวทางในการจัดการกลุ่มเพื่อนช่วยเพื่อน ของเทศบาลตำบลบึงเนียม อำเภอเมือง จังหวัดขอนแก่น

2.3 เพื่อศึกษาปัญหาและอุปสรรคในการดำเนินการกลุ่มเพื่อนช่วยเพื่อน ของเทศบาลตำบลบึงเนียม อำเภอเมือง จังหวัดขอนแก่น

3. ประโยชน์ที่ได้รับจากการวิจัย

3.1 ทำให้ทราบแนวคิดและพัฒนาการในการจัดการกลุ่มฌาปนกิจสงเคราะห์ผู้สูงอายุ ของเทศบาล ตำบลบึงเนียม อำเภอเมือง จังหวัดขอนแก่น

3.2 ทำให้ทราบแนวทางการจัดการด้านการฌาปนกิจสงเคราะห์กลุ่มฌาปนกิจเพื่อนช่วยเพื่อน ของเทศบาลตำบลบึงเนียม อำเภอเมือง จังหวัดขอนแก่น

3.3 ทำให้ทราบปัญหาอุปสรรคในการจัดการกลุ่มฌาปนกิจเพื่อนช่วยเพื่อนของเทศบาล ตำบลบึงเนียม อำเภอเมือง จังหวัดขอนแก่น

4. วิธีดำเนินการวิจัย

การศึกษาค้นคว้าครั้งนี้ ทำการศึกษาเฉพาะกรณีกลุ่มเพื่อนช่วยเพื่อน เทศบาลตำบลบึงเนียม อำเภอเมือง จังหวัดขอนแก่น เนื่องจากผู้ศึกษาเห็นว่าเทศบาลตำบลบึงเนียมเป็นศูนย์กลางของตำบล มีการดำเนินงาน ฌาปนกิจสงเคราะห์ที่หลากหลาย และเป็นรูปธรรมอย่างชัดเจน ผู้ให้ข้อมูลในการศึกษาค้นคว้าครั้งนี้ คือ สมาชิกกลุ่มเพื่อนช่วยเพื่อน จำนวน 6 คน คณะกรรมการกลุ่มเพื่อนช่วยเพื่อน จำนวน 4 คน และเจ้าหน้าที่ของเทศบาลตำบลบึงเนียม จำนวน 2 คน รวมผู้ให้ข้อมูลที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล จำนวน 12 คน การเลือกผู้ให้ข้อมูลในการศึกษาเป็นการเลือกแบบเจาะจง (Purposive Sampling Technique) เป็นกลุ่มบุคคลที่มีข้อมูลโดยตรง เพื่อจะได้กลุ่มตัวอย่างที่เหมาะสมที่สุดตรงตามความมุ่งหมายของการศึกษา เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย การศึกษานี้เป็นการศึกษาค้นคว้าเชิงคุณภาพ โดยทำการเก็บข้อมูลจากการสัมภาษณ์แบบกึ่งโครงสร้าง จากสมาชิกกลุ่มเพื่อนช่วยเพื่อน จำนวน 6 คน คณะกรรมการกลุ่มเพื่อนช่วยเพื่อน จำนวน 4 คน และเจ้าหน้าที่ของเทศบาลตำบลบึงเนียม จำนวน 2 คน การวิเคราะห์ข้อมูล ผู้ศึกษาใช้แบบสัมภาษณ์แบบกึ่งโครงสร้าง ซักถามสมาชิกกลุ่มฌาปนกิจสงเคราะห์กลุ่มฌาปนกิจเพื่อนช่วยเพื่อนของเทศบาลตำบลบึงเนียม จำนวน 12 คน โดยผู้ศึกษาได้ประยุกต์แนวคิดการวิเคราะห์เชิงเนื้อหา แบ่งการวิเคราะห์ออกเป็น 4 ขั้นตอน ดังนี้

1. การตรวจสอบความสมบูรณ์ของข้อมูล และจัดหมวดหมู่ของข้อมูล โดยพิจารณาว่าข้อมูลที่ได้อาจสามารถตอบคำถามการวิจัยได้หรือยัง โดยทำการตรวจสอบข้อมูลด้วยวิธีการแบบสามเส้า (Triangulation)

2. เปรียบเทียบความเหมือนและความต่างของข้อมูล โดยจัดกลุ่มความเหมือนและความต่างของข้อมูล จากนั้นวิเคราะห์ว่าข้อมูลที่ได้สะท้อนให้เห็นอะไร อย่างไรเพราะเหตุใด เป็นอย่างไรอื่นได้หรือไม่ เขียนแผนภูมิและแผนที่ความคิดเพื่อดูภาพรวมของข้อมูล

3. เชื่อมโยงแนวความคิดจากหมวดหมู่แต่ละประเด็นทำเป็นข้อสรุปชั่วคราว พิจารณาเปรียบเทียบกับข้อมูล เมื่อพบว่ายังไม่สามารถอธิบายได้ชัดเจนผู้วิจัยกลับไปสนวนใหม่เพื่อหาคำตอบเก็บข้อมูลเพิ่มเติมจนกระทั่งเริ่มเห็นแบบแผนที่ชัดเจนขึ้น พร้อมนำเสนอข้อมูลที่วิเคราะห์ ตีความเบื้องต้นเป็นระยะๆ เปรียบเทียบทฤษฎีและความคิดจากการตีความของผู้วิจัย หลังจากได้ประเด็นและแง่ คิดแล้วในแต่ละครั้งผู้วิจัยจะนำไปตั้งคำถามเพื่อหาคำตอบ มาอธิบายประเด็นต่างๆ จนกระทั่งข้อมูลที่ได้มาสามารถอธิบายตามประเด็นได้ชัดเจน

4. การสรุปและตีความ โดยใช้แนวคิดทฤษฎีเกี่ยวกับการศึกษาชุมชน แนวคิดการเสริม สร้างชุมชนเข้มแข็ง และแนวคิดอื่นๆ ที่เกี่ยวข้องเป็นแนวทางในการวิเคราะห์ตีความ เพื่อสังเคราะห์ว่าข้อมูลที่ถูกต้องความแล้วนั้นยืนยันข้อความรู้ในเรื่องใด สอดคล้องกับแนวคิด ทฤษฎีใด และได้ข้อความรู้ใหม่ในเรื่องใดบ้าง (สุภางค์ จันทวานิช, 2547 : 131-132)

ผู้ศึกษานำข้อมูลที่ได้จากการสัมภาษณ์นำมาวิเคราะห์ โดยใช้การวิเคราะห์เนื้อหา แล้วนำข้อมูลที่ได้อธิบายเชื่อมโยงความสัมพันธ์กับทฤษฎีที่เกี่ยวข้อง นำเสนอผลการวิเคราะห์เชิงพรรณนา

5. ผลการวิจัย

5.1 แนวคิดและพัฒนาการในการจัดตั้งกลุ่มฅาปนกิจสงเคราะห์กลุ่มเพื่อนช่วยเพื่อน เริ่มดำเนินการครั้งแรกเมื่อปี พ.ศ. 2559 ผู้ที่มีบทบาทสำคัญในการจัดตั้งกลุ่มเพื่อนช่วยเพื่อน คือ ผู้สูงอายุ ทั้ง 12 หมูบ้านและดำรงตำแหน่งประธานกลุ่มผู้สูงอายุ ซึ่งได้แกนนำชุมชน ผู้บริหารท้องถิ่นและผู้สูงอายุ ของแต่ละหมู่บ้าน มาประชุมเพื่อหารือถึงความเป็นไปได้ ประโยชน์ที่จะได้รับ แนวทางในการจัดตั้งกลุ่มฅาปนกิจ ผู้นำชุมชนมีความเห็นตรงกันว่า เป็นกิจกรรมที่ดี ทั้งปัจจุบันและอนาคต จึงได้มีมติจัดตั้งกลุ่มเพื่อนช่วยเพื่อนขึ้นเมื่อวันที่ 12 มีนาคม พ.ศ. 2559 โดยมีคณะกรรมการชุดแรกจากการแต่งตั้ง 21 คน ที่ปรึกษา 12 คน จากผู้บริหารองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ผู้บริหารสถานศึกษา ผู้บริหารโรงพยาบาลส่งเสริมสุขภาพ เจ้าอาวาสวัดในพื้นที่ ผู้ใหญ่บ้าน และกำนัน ประกาศใช้ระเบียบข้อบังคับ พ.ศ. 2559 โดยคณะกรรมการชุดแรก โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อให้ความช่วยเหลือในการจัดการศพแก่ครอบครัวที่เสียชีวิต ในการดำเนินงานมีประธานชมรมผู้สูงอายุเป็นประธานกองทุน และมีผู้ใหญ่บ้านทั้ง 12 หมูบ้าน เป็นคณะกรรมการที่ปรึกษา

ในเบื้องต้นได้ออกประชาสัมพันธ์ และเน้นกลุ่มเป้าหมายเป็นผู้สูงอายุที่ได้รับเบี้ยยังชีพ และเริ่มดำเนินการเก็บเงินค่าสงเคราะห์ศพวันแรก ในวันที่ 1 เมษายน พ.ศ. 2559 มีผู้สนใจสมัครเข้าร่วมเป็นสมาชิกในปีแรก 347 คน ปีที่สองมีสมาชิก 389 คน ครอบคลุมทั้งตำบล 12 หมูบ้าน เมื่อดำเนินงานครบ 2 ปี คณะกรรมการดำรงตำแหน่งครบวาระ จึงมีการจัดประชุมสมาชิก แต่ละหมู่บ้านเพื่อคัดเลือกคณะกรรมการหมู่บ้านละ 3 คน และให้สมาชิกพิจารณาระเบียบข้อบังคับ พ.ศ. 2559 ตลอดระยะเวลา 3 ปีที่ดำเนินงาน มีผู้สูงอายุให้ความสนใจสมัครเข้าเป็นสมาชิกทุกปี ปัจจุบัน มีสมาชิกรวม 447 คน ตั้งแต่เริ่มต้นจนถึงปัจจุบัน กลุ่มยังไม่มีภาระจดทะเบียนอย่างเป็นทางการ

โดยสรุป แนวคิดและพัฒนาการกลุ่มเพื่อนช่วยเพื่อน จึงมีจุดเริ่มต้นมาจากบริการพื้นฐานที่มีอยู่คู่ชุมชน จากประเพณีวัฒนธรรม และพัฒนาไปสู่การรวมตัวจัดตั้งเป็นองค์กรบริการโดยผู้สูงอายุจะมีการรวมกลุ่มกันในเรื่องฅาปนกิจสงเคราะห์ ด้วยเหตุผลการรวมกลุ่มมาจากการต้องการช่วยเหลือผู้สูงอายุด้วยกันเอง และการมองเห็นว่าจะมีเงินใช้ทำศพเพิ่มมากขึ้น ช่วยแบ่งเบาภาระลูกหลานในการจัดงานศพ และต้องการพัฒนารูปแบบ วิธีการดำเนินงาน เพื่อให้กลุ่มได้รับการจดทะเบียนให้ถูกต้องต่อไป

แผนภาพที่ 1 การดำเนินงานฅาปนกิจสงเคราะห์กลุ่มเพื่อนช่วยเพื่อน เทศบาลตำบลบึงเนียม

5.2 แนวทางในการจัดการกลุ่มฅาปนกิจสงเคราะห์กลุ่มเพื่อนช่วยเพื่อน เพื่อประกอบการดำเนินงาน รวมไปถึงความสามารถในการจัดการทรัพยากรในการบริหารสามารถแบ่งแยกได้เป็น 4 ประเภท หรือเรียกว่า 4 M ได้แก่ (1)บุคลากร (Man) (2)งบประมาณ (Money) (3)วัสดุอุปกรณ์ (Material) และ (4)การจัดการ (Management) สามารถอธิบายรายละเอียดการดำเนินงาน ได้ดังนี้

5.2.1 กลุ่มเพื่อนช่วยเพื่อน เริ่มดำเนินการครั้งแรกเมื่อปี พ.ศ. 2559 ผู้ที่มีบทบาทสำคัญในการจัดตั้งกองทุน คือ นายโสภณ เพ็ญชิน ซึ่งในขณะนั้นได้ดำรงตำแหน่งประธานกลุ่มเพื่อนช่วยเพื่อน เทศบาลตำบลบึงเนียม ได้เชิญผู้ใหญ่บ้านมาประชุมเพื่อหารือแนวทางในการจัดตั้งกองทุนฅาปนกิจศพตำบลบึงเนียม ที่ประชุมได้มีมติให้จัดตั้งกองทุนฅาปนกิจศพขึ้น โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อให้ความช่วยเหลือในการจัดการศพแก่ครอบครัวที่เสียชีวิต

5.2.2 กลุ่มเพื่อนช่วยเพื่อน จัดตั้งขึ้นโดยมีวัตถุประสงค์เพื่อจัดสวัสดิการให้แก่สมาชิกที่เสียชีวิต โดยส่งเสริมให้สมาชิกออมเงินเพื่อนำมาใช้ในการจัดสวัสดิการให้แก่สมาชิก โดยกองทุนได้จัดสวัสดิการให้แก่สมาชิกเมื่อเสียชีวิตด้วย ขึ้นอยู่กับระยะเวลาที่เป็นสมาชิก โดยมีได้ประสงค์จะหากำไรหรือรายได้อื่นจากการสงเคราะห์ศพสมาชิก และครอบครัว

5.2.3 มีเป็นการจัดสวัสดิการที่ถูกต้องตามระเบียบ กฎหมาย และแนวทางปฏิบัติที่ชัดเจน การดำเนินงานของกลุ่มเป็นไปด้วยความถูกต้อง และป้องกันปัญหาการฉ้อโกง

5.2.4 กระตุ้นให้ผู้มีส่วนร่วมในการดำเนินงานฅาปนกิจสงเคราะห์กลุ่มเพื่อนช่วยเพื่อน ร่วมกันรับทราบปัญหาที่เกิดจากการดำเนินงานฅาปนกิจสงเคราะห์กลุ่มเพื่อนช่วยเพื่อน และร่วมมือกันแก้ไขปัญหา เพื่อนำไปสู่เป้าหมายของการดำเนินงานให้เป็นไปในทิศทางเดียวกัน ทำให้การจัดการฅาปนกิจสงเคราะห์กลุ่มเพื่อนช่วยเพื่อน มีประสิทธิภาพประชาชนได้รับสวัสดิการอย่างทั่วถึง ครบถ้วน และประหยัดค่าใช้จ่ายในครัวเรือน

5.2.5 เริ่มดำเนินการเก็บเงินค่าสงเคราะห์ศพวันแรก ในวันที่ 1 เมษายน พ.ศ. 2559 มีผู้สนใจสมัครเข้าร่วมเป็นสมาชิกในปีแรก 347 คน ปีที่สองมีสมาชิก 389 คน ครอบคลุมทั้งตำบล 12 หมู่บ้าน ปัจจุบัน มีสมาชิกรวม 447 คน

ประโยชน์ของการฅาปนกิจสงเคราะห์นั้น สมาชิกจะได้รับการช่วยเหลือโดยมีเงินจัดการศพให้ครอบครัวผู้เสียชีวิตและเมื่อมีเงินเหลือจากการจัดการศพ ทำให้มีเงินใช้จ่ายในครอบครัว มีเงินทุนในการประกอบอาชีพ เป็นทุนการศึกษาบุตรและเป็นรากฐานให้ครอบครัวยังคงความมั่นคงต่อไป ดังนั้นการฅาปนกิจสงเคราะห์จึงเป็นที่พึ่งสุดท้ายของชีวิตเป็นหลัก ประกันความมั่นคงให้ครอบครัว โดยเฉพาะ

ครอบครัวของผู้มีรายได้น้อยมาก จะช่วยบรรเทาความเดือดร้อนได้อย่างมาก และยังถือเป็นการทำบุญร่วมกันอีกด้วย นับได้ว่าเป็นมรดกทางวัฒนธรรมของสังคมไทยอย่างไรก็ตาม การฃาปนกิจสงเคราะห์ยังคงต้องมีการพัฒนาระบบการบริหารจัดการของแต่ละหน่วยงานที่ดูแลเพื่อความถูกต้อง โปร่งใส และมีเงินเพียงพอในการสงเคราะห์จัดการศพเพื่อความมั่นคงและยั่งยืนต่อไป

5.3 ปัญหาและอุปสรรคในการดำเนินการกลุ่มเพื่อนช่วยเพื่อน การดำเนินงานของกลุ่มฃาปนกิจเพื่อนช่วยเพื่อน สามารถสรุปปัญหาอุปสรรคในการดำเนินงานฃาปนกิจสงเคราะห์กลุ่มเพื่อนช่วยเพื่อนได้ดังนี้

5.3.1 สมาชิกบางครัวเรือนเป็นสมาชิกกลุ่มฃาปนกิจสงเคราะห์หลายกลุ่มเมื่อมีการเสียชีวิตเกิดขึ้นจึงต้องเสียค่าใช้จ่ายเพิ่มขึ้น

5.3.2 มีการจ่ายค่าตอบแทนให้คณะกรรมการที่เก็บเงิน และคณะกรรมการเบิกถอนเงิน การดำเนินงาน จึงเป็นลักษณะหวังผลกำไร ไม่สอดคล้องกับหลักการดำเนินงานฃาปนกิจสงเคราะห์

5.3.3 การดำเนินงานของกลุ่มฃาปนกิจเพื่อนช่วยเพื่อนเป็นการดำเนินงานในลักษณะความไว้วางใจ กันของผู้นำชุมชน ยังไม่ได้ดำเนินการจดทะเบียนให้ถูกต้องตามพระราชบัญญัติการฃาปนกิจสงเคราะห์ พ.ศ. 2545

5.3.4 คณะกรรมการไม่มีการประชุม และไม่มีการชี้แจงข้อมูลรายรับ รายจ่ายให้สมาชิกได้รับทราบระบบการบริหารจัดการ

5.3.5 คณะกรรมการมีภาระหน้าที่หลายอย่าง ทำให้การเก็บเงินจากสมาชิกมีความล่าช้า ส่งผลให้ในบางครั้งเงินไม่พอจ่ายให้กับสมาชิกที่เสียชีวิต

5.3.6 สมาชิกส่งเงินล่าช้า ไม่เป็นไปตามที่กลุ่มได้กำหนดไว้ ผู้นำจึงต้องรับผิดชอบด้วยการจ่ายเงินส่วนตัวให้ก่อน แล้วจึงตามเอา กับสมาชิกในภายหลัง

5.3.7 บางครอบครัวมีพ่อ แม่ ที่เป็นสมาชิกกลุ่มเพื่อนช่วยเพื่อนได้เสียชีวิตลง ทำให้จำนวนสมาชิกของกลุ่มลดลง คณะกรรมการกลุ่มอยากให้หาสมาชิกเพิ่มเพราะไม่อยากให้จำนวนสมาชิกลดน้อยลงซึ่งไม่สามารถหาเพิ่มได้ เนื่องจากคนในครอบครัวที่จะเข้าร่วมเป็นสมาชิกกลุ่มอายุยังไม่ถึงเกณฑ์

6. อภิปรายผลการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้มีข้อค้นพบซึ่งสามารถอภิปรายผลในประเด็นต่างๆ ได้ดังนี้

6.1 การดำเนินงานฃาปนกิจสงเคราะห์กลุ่มเพื่อนช่วยเพื่อน แต่เดิมเมื่อมีการเสียชีวิตเกิดขึ้นในหมู่บ้านชาวบ้านจะช่วยเหลือกันเอง ในรูปของสิ่งของเครื่องใช้ต่างๆ บ้านไหนมีอะไรก็นำมาช่วยกันใครไม่มีสิ่งของก็ช่วยออกแรง ถือเป็นธรรมเนียมปฏิบัติที่คนในหมู่บ้านต้องมาช่วยเหลือกันโดยที่เจ้าภาพไม่ต้องเชิญเป็นการไปช่วยงานด้วยความเห็นอกเห็นใจกัน และจะช่วยกันจนกระทั่งงานแล้วเสร็จ การดำเนินงานฃาปนกิจสงเคราะห์ดังกล่าวนี้ เป็นการช่วย เหลือโดยไม่ได้กำหนดกฎ กติกา หรือระเบียบใดๆ มาควบคุมคนในหมู่บ้าน แต่เป็นการช่วยเหลือโดยความสำนึกความเป็นคน ความเอื้ออาทรซึ่งกันและกัน แต่ในปัจจุบันนี้ การจัดงานศพมีค่าใช้จ่ายมากมาย โดยเฉพาะค่า อาหารการกิน ค่าพิธีกรรมทางศาสนา ทำให้เจ้าภาพมีภาระค่าใช้จ่ายเพิ่มมากขึ้น จึงเกิดกลุ่มฃาปนกิจสงเคราะห์ขึ้นในหมู่บ้าน และตำบล โดยการเก็บเงินจาก

คนในชุมชน เพื่อนำเงินมาช่วยเหลือในการจัดการศพให้แก่ครอบครัวที่เสียชีวิต ข้อค้นพบดังกล่าวสอดคล้องกับแนวคิดของประภิต สนธิรัตน์ (2547 : 1-3) ที่ได้กล่าวไว้ว่า ในอดีตเมื่อมีการตายเกิดขึ้น ในหมู่บ้านในเขตชนบท จะเห็นได้ว่าญาติพี่น้อง หรือทุกคน ในชุมชนจะช่วยกันในการจัดการศพของผู้ตาย ซึ่งส่วนใหญ่จะช่วยเหลือกันไม่ว่าจะเป็นข้าวสาร อาหารต่างๆ เพื่อนำมาประกอบเลี้ยงผู้ที่เดินทางมาร่วมเคารพศพและไว้อาลัยเป็นครั้งสุดท้าย

6.2 กลุ่มเพื่อนช่วยเพื่อน ดำเนินงานฌาปนกิจสงเคราะห์โดยพิจารณาจากการเรียกเก็บเงินจากสมาชิก แบบรายศพ และการดำเนินงานฌาปนกิจสงเคราะห์โดยพิจารณาวิธีการจัดสวัสดิการให้แก่สมาชิก ประกอบ ด้วย การจัดสวัสดิการทั้งครอบครัว และการจัดสวัสดิการรายบุคคล รูปแบบการดำเนินงาน ฌาปนกิจสงเคราะห์ดังกล่าว สอดคล้องกับความหมายของการฌาปนกิจสงเคราะห์ ตามมาตรา 4 แห่งพระราชบัญญัติการฌาปนกิจสงเคราะห์ พ.ศ. 2545 (2545 : 1-3) ซึ่งได้บัญญัตินิยามคำว่า “การฌาปนกิจสงเคราะห์” ว่าหมายถึง กิจกรรมที่บุคคลหลายคนตกลงร่วมกันเพื่อทำการสงเคราะห์ ซึ่งกันและกันในการจัดการศพ หรือจัดการศพและสงเคราะห์ครอบครัวของบุคคลใดบุคคลหนึ่งที่ตกลงเข้าร่วมกันนั้นซึ่งถึงแก่ความตาย และมีได้ประสงค์จะหากำไรหรือรายได้เพื่อแบ่งปันกัน แต่เมื่อพิจารณาลักษณะการจัดตั้งกลุ่ม ฌาปนกิจสงเคราะห์ พบว่า การดำเนินงานของกลุ่มฌาปนกิจสงเคราะห์เป็นลักษณะความไว้วางใจกันของผู้นำชุมชน ยังไม่ได้ดำเนินการจดทะเบียนให้ถูกต้อง และมีการจ่ายค่าตอบแทนให้แก่คณะกรรมการที่เก็บเงิน การดำเนินงานจึงเป็นลักษณะหวังผลกำไร ไม่สอดคล้องกับหลักการดำเนินงานฌาปนกิจสงเคราะห์ตามพระราชบัญญัติการฌาปนกิจสงเคราะห์ พ.ศ. 2545

7. ข้อเสนอแนะ

7.1 ข้อเสนอแนะเพื่อการนำผลการศึกษาไปใช้

จากผลการวิจัยทำให้ผู้วิจัยได้ข้อเสนอแนะบางประการ อันอาจจะเป็นประโยชน์ต่อการดำเนินงานของกลุ่มฌาปนกิจสงเคราะห์กลุ่มเพื่อนช่วยเพื่อน ดังนี้

7.1.1 กลุ่มฌาปนกิจสงเคราะห์กลุ่มเพื่อนช่วยเพื่อน มีข้อด้อยอยู่ 3 ประการ ได้แก่ (1) กลุ่มดังกล่าวเป็นกลุ่มที่ดำเนินงานโดยไม่ได้จดทะเบียนถูกต้องตามกฎหมายอาจมีปัญหาค่าใช้จ่ายสูง สร้างความเสียหายให้แก่สมาชิกได้ (2)กลุ่มฌาปนกิจสงเคราะห์ผู้สูงอายุบริหารจัดการโดยผู้สูงอายุ แต่กองทุนสวัสดิการชุมชนอื่นๆ บริหารงานโดยกลุ่มผู้นำชุมชนรุ่นใหม่ (3)กลุ่มดังกล่าวมีการจ่ายเงินสงเคราะห์ให้สมาชิกในอัตราสูง อาจทำให้สถานทางการเงินไม่มั่นคง และอาจยุบเลิกกิจการไปได้

7.1.2 องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในฐานะนายทะเบียนสมาคมฌาปนกิจสงเคราะห์ประจำท้องที่ ควรร่วมมือกันพิทักษ์คุ้มครองสิทธิ และเอื้ออำนวยให้การดำเนินงานด้านการฌาปนกิจสงเคราะห์เป็นไปโดยชอบด้วยกฎหมาย และเป็นไปตามเจตนารมณ์ของการฌาปนกิจสงเคราะห์โดยสิ่งที่จะต้องดำเนินการ ได้แก่ (1)กำกับ ดูแล ให้ความรู้แก่คณะกรรมการกลุ่มฌาปนกิจสงเคราะห์ในชุมชนและเป็นที่ปรึกษาให้กับกลุ่ม ในการดำเนินกิจการให้เกิดประโยชน์สูงสุดแก่สมาชิก (2)กำกับ ดูแล ตรวจสอบกระบวนการทำงานของกลุ่ม และป้องกันมิให้มีการดำเนินงานการฌาปนกิจสงเคราะห์โดยมิชอบด้วยกฎหมาย (3)กำหนดให้มีคณะทำงานขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ในฐานะนายทะเบียนท้องที่เข้าไปเป็นพี่เลี้ยง ให้คำปรึกษาใน

การดำเนินงานของกลุ่ม เช่น แต่งตั้งเจ้าหน้าที่ที่มีความรู้ด้านกฎหมายมาช่วยเป็นที่ปรึกษา และการกำกับดูแลการดำเนินงานของกลุ่ม และเจ้าหน้าที่การเงินและบัญชีคอยตรวจสอบเรื่องการเงินและบัญชีของกลุ่ม เพื่อให้กลุ่มดำเนินกิจการเป็นไปตามกฎหมาย

7.1.3 ควรส่งเสริมให้ผู้นำชุมชนทุกหมู่บ้านให้ทราบถึงสถานการณ์ปัญหาด้านการประกอบกิจการสงเคราะห์ในชุมชน และเข้ามามีส่วนร่วมในการแก้ไขปัญหา

7.2 ข้อเสนอแนะสำหรับการวิจัยต่อไป

7.2.1 ควรทำการศึกษาความเป็นไปได้ในการนำแนวทางในการจัดการด้านประกอบกิจการสงเคราะห์กลุ่มเพื่อนช่วยเพื่อนไปสู่การปฏิบัติให้เป็นรูปธรรม

7.2.2 ควรทำการศึกษาเพื่อพัฒนาแนวทางการบูรณาการด้านการประกอบกิจการสงเคราะห์ในชุมชน โดยใช้กระบวนการวิจัยเชิงปฏิบัติการแบบมีส่วนร่วม ให้ครบทั้ง 4 กระบวนการ ได้แก่ กระบวนการค้นหาปัญหาและระบุความต้องการ การวิเคราะห์ปัญหาและกำหนดแนวทางแก้ไข การดำเนินการแก้ไขปัญหา และการติดตามและประเมินผล เพื่อให้ได้ผลการศึกษาค้นคว้าที่ครบถ้วน และสามารถนำไปใช้ในการแก้ไขปัญหาของชุมชนได้อย่างแท้จริง

7.2.3 ควรจดทะเบียนกลุ่มประกอบกิจการสงเคราะห์ให้ถูกต้องตามระเบียบ กฎหมาย เพื่อให้การดำเนินงานของกลุ่มเป็นไปด้วยความถูกต้อง และป้องกันปัญหาการฉ้อโกง ซึ่งจะส่งผลให้กลุ่มประกอบกิจการสงเคราะห์กลุ่มเพื่อนช่วยเพื่อนล้มเลิกกิจการ สร้างความเสียหายแก่สมาชิกในอนาคต

7.2.4 ควรส่งเสริมให้ผู้นำชุมชนทุกหมู่บ้านให้ทราบถึงสถานการณ์ปัญหาด้านการประกอบกิจการสงเคราะห์ และเข้ามามีส่วนร่วมในการแก้ไขปัญหา เพื่อให้การดำเนินงานประกอบกิจการสงเคราะห์ เกิดประโยชน์สูงสุดต่อคนในชุมชน โดยขยายผลการศึกษาด้านประกอบกิจการสงเคราะห์ไปสู่ชุมชนอื่นๆ

7.2.5 ควรนำการศึกษานี้ไปทดลองใช้ในพื้นที่ต่างกัน โดยศึกษาการประเมินกิจกรรมกลุ่มประกอบกิจการสงเคราะห์ผู้สูงอายุอื่น เพื่อศึกษาการจัดกิจกรรมจะมีความแตกต่างหรือคล้ายคลึงกันอย่างไร

8. เอกสารอ้างอิง

ประภิต สนธิรัตน์. (2547). คำอธิบายเรียงรายมาตราตามพระราชบัญญัติการประกอบกิจการสงเคราะห์ พ.ศ. 2545. กรุงเทพมหานคร : แพร่พิทยา.

พระราชบัญญัติการประกอบกิจการสงเคราะห์ พ.ศ. 2545. (2545). ราชกิจจานุเบกษา. เล่มที่ 119. ตอนที่ 42 ก. หน้า 1. 3 พฤษภาคม 2545.

สำนักงานกิจการสตรีและสถาบันครอบครัว. (2548). คู่มือการจัดประกอบกิจการสงเคราะห์ของส่วนราชการ หน่วยงานของรัฐ รัฐวิสาหกิจ และองค์กรวิชาชีพ ซึ่งเป็นนิติบุคคลที่อยู่ภายใต้การกำกับของ รัฐ. กรุงเทพมหานคร : กระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์.

สำนักส่งเสริมและพิทักษ์ผู้สูงอายุ. (2556). สถานการณ์ผู้สูงอายุไทย. สืบค้นเมื่อ 20 ตุลาคม 2558. จาก http://www.msociety.go.th/ewt_news.php?nid=13522

สุภางค์ จันทวานิช. (2547). วิธีการวิจัยเชิงคุณภาพ. พิมพ์ครั้งที่ 12. กรุงเทพมหานคร : สำนักพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.

United Nations. (2009). **World Population Ageing**. Department of Economic and Social Affairs. Population Division.

9. คำขอบคุณ

การวิจัยครั้งนี้สำเร็จลุล่วงไปได้ด้วยความกรุณาและความช่วยเหลืออย่างสูงยิ่งจากผู้ช่วยศาสตราจารย์สุนทรชัย ขอบยศ อาจารย์ที่ปรึกษา อาจารย์ ดร.อลงกรณ์ อรรคแสง ประธานกรรมการสอบและกรรมการสอบทุกท่าน ที่ได้ชี้แนะและได้ให้คำแนะนำ รวมถึงข้อคิดต่างๆ ในการศึกษา ค้นคว้าอิสระนี้ ตลอดจนให้คำปรึกษาแก่ผู้ศึกษาด้วยดีมาโดยตลอด ขอกราบขอบพระคุณอาจารย์ทุกท่านที่คอยประสิทธิ์ประสาทวิชาความรู้ตลอดการเรียนและการศึกษาค้นคว้าอิสระที่ผ่านมา ขอขอบพระคุณชาวบ้าน คณะกรรมการกลุ่มฌาปนกิจเพื่อนช่วยเพื่อน และเจ้าหน้าที่ของเทศบาลตำบลบึงเนียมทุกท่านที่ให้ความร่วมมือที่ดีในการให้สัมภาษณ์ข้อมูลที่เป็นประโยชน์ในการศึกษาครั้งนี้ขอขอบพระคุณเพื่อนนิสิตหลักสูตรรัฐศาสตรมหาบัณฑิตทุกท่าน ที่ให้กำลังใจและให้คำแนะนำที่ดีตลอดมา ขอกราบขอบพระคุณคุณแม่ คุณพ่อ ที่เป็นกำลังใจสำคัญที่ทำให้ประสบความสำเร็จครั้งนี้การศึกษาค้นคว้าอิสระนี้อาจมีความไม่สมบูรณ์อยู่บ้าง ผู้ศึกษาขอน้อมรับคำแนะนำและคำตำหนิไว้ ประโยชน์และคุณค่าจากงานวิจัยฉบับนี้ ผู้วิจัยขอมอบเป็นกตเวทิตาแต่บิดามารดา ครู อาจารย์และผู้มีพระคุณทุกท่าน